

Εκπαίδευση Επιμορφωτών Β' επιπέδου Τ.Π.Ε.
Συστάδα: Οικονομία, Διοίκηση και Κοινωνικές Επιστήμες
ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ - ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ενότητα 7

Παγκοσμιοποίηση Σενάριο Β

Εκπαιδευτικό σενάριο κοινωνικής επιστήμης

Έκδοση 1η

Οκτώβριος 2018

Πράξη:	ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΤΠΕ)
Φορείς Υλοποίησης:	Δικαιούχος φορέας: ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ & ΕΚΔΟΣΕΩΝ
	Συμπράττων φορέας: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
 Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Εκπαιδευτικό σενάριο κοινωνικής επιστήμης

Δημιουργός: Ασημακόπουλος Γεώργιος

2.1 Ταυτότητα

Το εκπαιδευτικό σενάριο διάρκειας δύο διδακτικών ωρών, αφορά στην 6η θεματική ενότητα με τίτλο «Παγκοσμιοποίηση» του σχολικού βιβλίου «Σύγχρονος Κόσμος: Πολίτης και Δημοκρατία» του ομώνυμου μαθήματος της Β' τάξης Γενικού Λυκείου.

2.2 Σύντομη περιγραφή (περίληψη)

Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο με τίτλο «Παγκοσμιοποίηση» απευθύνεται στους μαθητές της Β' τάξης Γενικού Λυκείου, οι οποίοι διδάσκονται το μάθημα «Σύγχρονος Κόσμος: Πολίτης και Δημοκρατία». Έχει διάρκεια μία διδακτική ώρα και προϋποθέτει την ύπαρξη φορητών υπολογιστών στη σχολική τάξη ή τη δυνατότητα μετάβασης των μαθητών στο Εργαστήριο Πληροφορικής. Αξιοποιεί το διαδίκτυο και το εργαλείο του συμμετοχικού ιστού web 2.0, mindmup (<https://www.mindmup.com/>). Σκοπός του είναι να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν και να εξοικειωθούν με έννοιες με τις οποίες έρχονται σε επαφή για πρώτη φορά, τις οποίες καλούνται να αποτυπώσουν σχηματικά. Συνδυάζει τα πλεονεκτήματα της χρήσης και αξιοποίησης των ΤΠΕ και στηρίζεται στις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες μάθησης. Ειδικότερα, το σενάριο χωρίζεται σε τέσσερις φάσεις: την αφόρμηση, την υλοποίηση, την παρουσίαση και την αξιολόγηση.

2.3 Στόχοι – σκεπτικό

Σύμφωνα με το ΔΕΠΣ του μαθήματος, σκοπός του μαθήματος και σημείο αναφοράς του παρόντος εκπαιδευτικού σεναρίου είναι, μεταξύ άλλων, να αποκτήσει ο μαθητής κοινωνική και πολιτική παιδεία, να καλλιεργηθούν δηλαδή «γνώσεις και δεξιότητες που ορίζουν τον δυναμικό χαρακτήρα της ιδιότητας του σύγχρονου ατόμου-πολίτη της ελληνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς κοινότητας, όπως αυτές διαμορφώνονται στο ραγδαία μεταβαλλόμενο πλαίσιο της σύγχρονης εποχής». Ειδικότερα, να κατανοήσει τους κοινωνικούς θεσμούς ως αναγκαίους για την οργάνωση και λειτουργία της κοινωνίας και να συνδέσει τις γνώσεις του για την κοινωνική μεταβολή με την αλλαγή των κοινωνικών θεσμών.

Οι διδακτικοί στόχοι του εκπαιδευτικού σεναρίου μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις άξονες (UNESCO 1996):

- Ως προς το γνωστικό αντικείμενο επιδιώκεται οι μαθητές:
 1. Να αναγνωρίζουν τους διάφορους κοινωνικούς θεσμούς.
 2. Να γνωρίζουν τις κύριες κατηγορίες στις οποίες εντάσσονται οι κοινωνικοί θεσμοί.
 3. Να εντάσσουν σ' αυτές τις κατηγορίες κοινωνικούς θεσμούς που γνωρίζουν.

- Ως προς τη χρήση των Τ.Π.Ε. επιδιώκεται οι μαθητές:
 1. να μάθουν να χρησιμοποιούν την τεχνολογία για εκπαιδευτικές δραστηριότητες,
 2. να εξοικειωθούν με τη λειτουργία διαδικτυακών εργαλείων και να μάθουν να χρησιμοποιούν εργαλεία εννοιολογικής χαρτογράφησης,
 3. να συλλέξουν στοιχεία από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές μέσω διαδικτύου, να τις οργανώσουν και να τις εντάξουν σε δεδομένες κατηγορίες.
- Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία επιδιώκεται οι μαθητές:
 1. να συνεργαστούν και να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά μεταξύ τους για την επίτευξη ενός κοινού στόχου,
 2. να αναπτύξουν δημιουργικές δεξιότητες όπως της αναζήτησης, της σύνθεσης, της επεξεργασίας των πληροφοριών και της διαγραμματικής αναπαράστασης εννοιών,
 3. να κατανείμουν ισότιμα και δημοκρατικά τις ευθύνες εντός της ομάδας.

2.4 Λεπτομερής παρουσίαση της πρότασης

Θεωρητικό πλαίσιο

Τα εργαλεία του συμμετοχικού ιστού (Web 2.0) διαθέτουν πολλά πλεονεκτήματα αναφορικά με την αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τα πρακτικά πλεονεκτήματα είναι η πληθώρα των εργαλείων του ιστού, άρα και πληθώρα επιλογών για τον εκπαιδευτικό, σε συνδυασμό με τις χαμηλές απαιτήσεις σε τεχνογνωσία και την ευκολία στη χρήση τους. Τα παιδαγωγικά πλεονεκτήματα προκύπτουν από το γεγονός ότι προσφέρονται για ομαδοσυνεργατικές διεργασίες μάθησης. Αυτό σημαίνει ότι ενισχύεται η αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών αλλά και μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικού, η ενεργητική συμμετοχή και η ομαδικότητα. Ακόμη, η παραγωγή υλικού από τους ίδιους τους μαθητές συνεπάγεται την ανάπτυξη δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου, όπως είναι η ανάλυση, η σύνθεση και η αξιολόγηση.

Υλικό και εφαρμογές ΤΠΕ

Για την εφαρμογή του εκπαιδευτικού σεναρίου αξιοποιείται το διαδικτυακό εργαλείο mindmup (<https://www.mindmup.com/>). Πρόκειται για μία εφαρμογή που επιτρέπει στους μαθητές να δημιουργούν νοητικούς/εννοιολογικούς χάρτες. Για τις ανάγκες της διδασκαλίας απαιτείται να ακολουθηθούν οι δραστηριότητες του φύλλου εργασίας.

Προαπαιτούμενες γνώσεις

Ως προς τις ΤΠΕ οι μαθητές θα πρέπει να διαθέτουν τις βασικές γνώσεις χρήσης του κειμενογράφου και εργαλείων του διαδικτύου, όπως είναι οι φυλλομετρητές και οι μηχανές αναζήτησης. Τις γνώσεις αυτές εξ άλλου οι μαθητές τις διδάσκονται στη Γ' τάξη του Γυμνασίου

σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό στο Γυμνάσιο (αρ. πρωτ. 113719/Γ1/03-10-2011 Υ.Α. ΦΕΚ 2323/τΒ'/17-10-2011). Ακόμη, η γνώση της χρήσης και διαχείρισης εργαλείων web 2.0 προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων Πληροφορικής.

Μεθοδολογία διδασκαλίας:

Η πορεία της διδασκαλίας ακολουθεί τις εξής φάσεις: αφόρμηση, υλοποίηση, παρουσίαση και αξιολόγηση.

Αφόρμηση: Η φάση αυτή έχει σκοπό να εισάγει τους μαθητές στο θέμα των κοινωνικών θεσμών και διαρκεί 5'. Ο εκπαιδευτικός δίνει μερικά παραδείγματα κοινωνικών θεσμών και προτρέπει τους μαθητές να μελετήσουν τις παραγράφους 4.1 και 4.2 του προαναφερθέντος 4^{ου} κεφαλαίου (<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL104/66/534,1940/>). Ακολουθεί διάλογος όπου οι μαθητές διαπιστώνουν τελικά ποιο είναι το περιεχόμενο του όρου «κοινωνικοί θεσμοί» και σε ποιες κύριες κατηγορίες αυτοί εντάσσονται.

Υλοποίηση: Η φάση αυτή (διάρκειας περίπου 25 λεπτών) έχει σκοπό τη διερεύνηση του θέματος που δόθηκε σε κάθε ομάδα και την αποτύπωση των εννοιών σε έναν εννοιολογικό χάρτη. Ο εκπαιδευτικός μοιράζει στις 6 ομάδες των 4 μαθητών από ένα (ίδιο) φύλλο εργασίας και τους εξηγεί ότι πρέπει να αποτυπώσουν σε δενδρική δομή τις κύριες κατηγορίες κοινωνικών θεσμών, παραδείγματα θεσμών που ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες και άλλες πληροφορίες (λ.χ. εικόνες) που θεωρούν ότι συμπληρώνουν κάθε κατηγορία ή κάθε θεσμό. Η δραστηριότητα αυτή υλοποιείται με τη χρήση της υπηρεσίας mindmup (<https://www.mindmup.com/> - τελευταία προσπέλαση: 12/11/2018). Για την αναζήτηση των πληροφοριών οι μαθητές έχουν στη διάθεσή τους το διδακτικό τους εγχειρίδιο, αλλά και διαδικτυακές πηγές, όπως η Βικιπαίδεια (<https://bit.ly/2B43CKY> - τελευταία προσπέλαση: 12/11/2018), μηχανές αναζήτησης και πλατφόρμες διαμοιρασμού υλικού όπως το slideshare.net (π.χ. <https://www.slideshare.net/christostsatsouris/4-71060339> - τελευταία προσπέλαση: 12/11/2018).

Παρουσίαση: Σε αυτή τη φάση που διαρκεί 15' επιδιώκεται οι μαθητές να κοινοποιήσουν το αποτέλεσμα της δουλειάς τους. Παρουσιάζουν με τον προβολέα ή τον διαδραστικό πίνακα ανά ομάδα τα αποτελέσματα της εργασίας τους, δέχονται και κάνουν σχόλια. Γίνονται παρατηρήσεις από τους μαθητές και τον διδάσκοντα, που αφορούν στην πληρότητα κάθε εννοιολογικού χάρτη, στην καταλληλότητα των εικόνων που έχουν χρησιμοποιηθεί και στην αντιπροσωπευτικότητα των θεσμών που έχουν αποτυπωθεί.

Αξιολόγηση: Η αξιολόγηση ακολουθεί κάποιες από τις αρχές του πλαισίου CIAO (Jones et al., 1996; Jones et al., 1999; Scanlon et al., 1999). Ο εκπαιδευτικός θα αξιολογήσει τις δύο πρώτες διαστάσεις που προτείνει το πλαίσιο αυτό δηλαδή το περιεχόμενο και τις

αλληλεπιδράσεις. Αυτό θα γίνει μέσω παρατήρησης από τον ίδιο και καταγραφής των παρατηρήσεών του σε ημερολόγιο. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικοί από τους παράγοντες που θα ληφθούν υπόψη: οργάνωση, επικοινωνία και λειτουργία της ομάδας, προσωπική συμμετοχή, αξιοποίηση του διαθέσιμου χρόνου, εντοπισμός και χρήση επαρκούς και κατάλληλου υλικού με βάση τις δοθείσες οδηγίες, αποτύπωση των απαραίτητων στοιχείων, αποτύπωση επιπλέον βασικών στοιχείων, παρουσίαση και μορφή της εργασίας.

Ενέργειες εκπαιδευτικού:

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι πολλαπλός καθώς καλείται να συντονίσει, να καθοδηγήσει, να οργανώσει, να διευκολύνει και να υποστηρίξει το έργο των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, αφού διατυπώσει τους βασικούς στόχους της δραστηριότητας των ομάδων και ορίσει τα χρονικά περιθώρια, θα βοηθήσει τους μαθητές να συντονιστούν ως προς τον καταμερισμό του έργου και του διαθέσιμου χρόνου. Τέλος θα υποστηρίξει τα όποια τεχνικά ζητήματα προκύψουν.

Επίσης, ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει ετοιμάσει το φύλλο εργασίας για τους μαθητές και να έχει ενεργοποιήσει λογαριασμούς στη διαδικτυακή υπηρεσία που θα χρησιμοποιηθεί. Ακόμη, έχει φροντίσει για τον χωρισμό των ομάδων εκ των προτέρων.

Ενέργειες μαθητών: Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 4 και δουλεύουν ομαδικά στο φύλλο εργασίας που τους δόθηκε. Αρχικά συλλέγουν το υλικό τους, στη συνέχεια κατασκευάζουν αυτό που τους ζητήθηκε και τέλος παρουσιάζουν τη δουλειά τους.

2.5 Φύλλο εργασίας

4.1 Τι είναι κοινωνικός θεσμός - 4.2 Αναγκαιότητα των θεσμών

Όνοματεπώνυμο

Κοινό Φύλλο Εργασίας για όλες τις ομάδες

A. Το θέμα της εργασίας μας είναι οι κοινωνικοί θεσμοί. Αφού μελετήσετε τις παραγράφους 4.1 και 4.2 του διδακτικού εγχειριδίου, τον παρακάτω σύνδεσμο <https://www.slideshare.net/christostsatsouris/4-71060339> και όποιες άλλες διαδικτυακές πηγές θεωρείτε απαραίτητες, καλείστε:

1. Να αποτυπώσετε σε εννοιολογικό χάρτη τις κύριες κατηγορίες κοινωνικών θεσμών
2. Να εντάξετε σε καθεμιά από αυτές τις κατηγορίες όσο περισσότερους κοινωνικούς θεσμούς γνωρίζετε
3. Να εμπλουτίσετε τον εννοιολογικό σας χάρτη με όποια πληροφορία θεωρείτε ότι συμπληρώνει την έννοια των κοινωνικών θεσμών ή/και με εικόνες που διασαφηνίζουν τους κοινωνικούς θεσμούς που έχετε επιλέξει να εντάξετε.

B. Το τεχνολογικό εργαλείο που θα χρησιμοποιήσετε για να δημιουργήσετε τον εννοιολογικό σας χάρτη είναι το mindmup). Ο σύνδεσμος για να μεταβείτε σε αυτό είναι ο εξής: <https://www.mindmup.com/> (τελευταία προσπέλαση: 12/11/2018).

Τα στοιχεία που χρειάζεστε για να συνδεθείτε με την εφαρμογή είναι τα παρακάτω:

Username:.....Password:

2.6 Άλλες εκδοχές

Εναλλακτικά, αν δεν είναι εύκολη η πρόσβαση στο διαδίκτυο, οι μαθητές θα μπορούσαν να δουλέψουν με ένα λογισμικό δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών, όπως το cmap tools (<https://cmap.ihmc.us/>), που λειτουργεί «τοπικά». Σ' αυτή την περίπτωση, ως υλικό αναφοράς, εκτός από το σχολικό εγχειρίδιο, θα μπορούσαν να έχουν και άλλο έντυπο υλικό επιλεγμένο από τον διδάσκοντα.

2.7 Κριτική

Χρειάζεται αυστηρή τήρηση των χρονικών ορίων της κάθε φάσης του παρόντος εκπαιδευτικού σεναρίου πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να εφαρμοστεί σε τάξεις όπου οι μαθητές έχουν προηγούμενη εμπειρία από ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες.

2. Βιβλιογραφία

- 1) Υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. 113719/Γ1/03-10-2011 Υ.Α. του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, «Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό στο Γυμνάσιο». Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας Αρ. Φύλλου 2323/τΒ'/17-10-2011.
- 2) Υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. 53248/Γ2/07-04-2014 Υ.Α. του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, «Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Εφαρμογές Πληροφορικής» Α' τάξης Γενικού Λυκείου». Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας 932/τ.Β./14-04-2014.
- 3) Υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. 53250/Γ2/7-4-2014 του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, «Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος Πολιτική Παιδεία (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία) Β' τάξης Γενικού Λυκείου». Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, Αρ. Φύλλου 934, τ. Β, 14-4-2014.
- 4) Jones, A., Scanlon, E., Tosunoglu, C., Ross, S., Butcher, P., Murphy, P. & Greenberg, J. (1996). Evaluating CAL at the Open University: 15 Years on. Computers & Education, Vol. 26 (No 13), pp. 5-15. doi: 10.1016/0360-1315(95)00064-X

- 5) Jones, A., Scanlon, E., Tosunoglu, C., Morris, E., Ross, S., Butcher, P. & Greenberg, J. (1999). Contexts for evaluating educational software. *Interacting with Computers*, Vol. 11, pp. 499-516. doi: 10.1016/S0953-5438(98)00064-2
- 6) Scanlon, E., Tosunoglu, C., Jones, A., Butcher, P., Ross, S., Greenberg, J., Taylor, J. & Murphy, P. (1998). Learning with computers: experiences of evaluation. *Computers & Education* Vol. 30 (No 1/2), pp. 9-14. doi: 10.1016/S0360-1315(97)00073-0
- 7) UNESCO 1996, Έκθεση της διεθνούς επιτροπής για την εκπαίδευση στον 21ο αιώνα, υπό την προεδρία του Jacques Delors. Εκπαίδευση: Ο θησαυρός που κρύβει μέσα της, Εκδόσεις UNESCO: Παρίσι 1996.

Το παρόν σενάριο περιλαμβάνεται στο επιμορφωτικό υλικό της εκπαίδευσης επιμορφωτών Β' επιπέδου ΤΠΕ στα ΠΑΚΕ (Συστάδα 10: Οικονομία, Διοίκηση και Κοινωνικές Επιστήμες), όπως αναπτύχθηκε/προσαρμόστηκε και αξιοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδακτική πράξη (Επιμόρφωση Β' επιπέδου ΤΠΕ)», <http://e-pimorfosi.cti.gr>, του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», ΕΣΠΑ 2014-2020, με τελικό δικαιούχο το ΙΤΥΕ «Διόφαντος».

Το επιμορφωτικό υλικό αποτελεί ιδιοκτησία του ΥΠΑΙΘ και καλύπτεται από την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών. Διατέθηκε μέσω της ειδικής πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης της παραπάνω Πράξης (moodle), ενώ την ευθύνη ανάπτυξής του είχε συγγραφική ομάδα εξειδικευμένων εκπαιδευτικών, με επιστημονικό υπεύθυνο τον κ. Ιωάννη Τσίρμπα, Λέκτορα του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Τομέας Κοινωνικής Θεωρίας και Κοινωνιολογίας.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

